https://da.wikipedia.org/wiki/Hellig%C3%A5ndshus#/media/File:Hellig%C3%A5ndshuset-20180717_182444733_HDR.jpg

Hospital, Helgeandshus, sjukvårdshistoria

Kort historik, källor Kandidatuppsats i arkeologi HT 2007 Martin Arleskär , wikipedia, bearbetning Anders Dernback

Dåtidens sjukhus
Klostret.

Hospitalet utanför Skänninge är Sveriges tidigast kända hospital, omnämns första gången 1208 e.Kr.

Hospital har historiskt varit benämning på ett par olika typer av sjukhus. Ordet "spetälska" (lepra) har en direkt koppling till ordet hospital eller spital, där beteckningen "den spitalske" avsåg "den på hospital intagne".

avsåg under medeltiden alltid leprasjukhus, vilka normalt förlades utanför städerna
efter reformationen och Gustav Vasas reduktion benämning på vårdanstalt för äldre, handikappade och sjuka i gemen.
från 1800-talet benämning på mentalsjukhus.
på många språk betecknar hospital sjukhus i allmänhet.

Bild lånad från http://www.huse-i-naestved.dk/

Helgeandshus (av Helige Andens hus; latin: Domus sancti Spiritus) kallades i Europa under medeltiden kombinerade ålderdomshem, fattigstugor och sjukhus drivna av Helige Andes orden, som var en viktig del av tidens omsorgsväsen.

Helgeandshusen blev vanliga i Danmark och Nordtyskland under 1200-talet. De första svenska uppstod i slutet av 1200-talet.

Omkring 1300 fanns i staden tjugo kyrkor, fem klosterkyrkor och två kyrkliga sjukvårdsinrättningar - **Helgeandshus och S:t Jörgens hospital.** Reformationen på 1530-talet drabbade Lund hårt och idag finns av de kyrkliga byggnaderna, förutom domkyrkan, enbart S:t Petri klosterkyrka och Liberiet, eller Laurentiikapellet, bevarade ovan mark.

Lund

Danvikens hospital är ett före detta sjukhus och ålderdomshem som ligger vid Danviken i Nacka kommun. Området på 1,26 hektar mark överfördes från Stockholms kommun till Nacka kommun 1984.
Danvikens hospital tillkom på initiativ av Gustav Vasa under 1500-talet. Den ännu bevarade sjukhusbyggnaden byggdes på 1700-talet

https://sv.wikipedia.org/wiki/Danvikens_hospital#/media/File:Danviks_hospital_december_2010.jpg

Stor betydelse i
Den tidiga historiken
Munkar.

Munkarnas kunskaper om läkekonsten och växters läkande effekt, som de fått genom studier av antika skrifter, användes till att utöva sjukvård, och kristendomen i sig inspirerade till social verksamhet. Båda verksamheterna var betydande i klostren före reformationen.

Eftersom munkarna inte fick raka sig själva, anställdes bardskärare. Av munkarna lärde sig bardskärarna en del enklare kirurgiska ingrepp. När munkarna på 1200-talet förbjöds att befatta sig med kroppen – för att ägna sig åt själen – tog bardskärarna över sysslan att operera. Därmed blev de föregångare till dagens kirurger.

Klostren hade alltså utvecklat sin verksamhet i närmare 500 år när Gustav Vasa med reformationen krossade hela klosterväsendet. Därmed krossades även dåtidens svenska sjukvård och socialtjänst.

Föregångare till sjuksköterska var Nunan.

Florence Nightingaleödd
12 maj 1820 i Florens, Toscana, död 13 augusti 1910 i London

Allmänmedicin och allmänläkarvård har sitt ursprung i provinsialläkarväsendet, som kom till i slutet av 1600-talet. Till en början fanns krav på att provinsialläkaren skulle vara medicine doktor och ha sin bostad nära landshövdingen. Han fick inte heller lämna distriktet utan landshövdingens tillstånd. **Provinsialläkaren skulle föreslå hospitalet**, besöka fattiga som var sjuka, övervaka befolkningens hälsa, upplysa om lämplig mat och dryck, och ge råd om barnuppfostran.

Medeltidens Helgeandshus

Runt om i Norden etablerades under 1200-talet en lång rad så kallade helgeandshus. Idén om de självförsörjande barmhärtighetsinrättningarna kom från kontinenten där helgeandsorden redan fått fäste. I Sverige utvecklades verksamheten med hjälp av donationer, men när reformationen tidigt på 1500-talet drog över landet tvingades vårdinrättningarna stänga.

Sveriges brytning med den romersk-katolska kyrkan innebar inte bara slutet för helgeandshusen, även klostren tvingades avveckla sin verksamhet. Med dem försvann vårdande funktioner för folket bakom murarna, i några enstaka fall bedrev klostren också mer utåtriktade sjukstugor som nu gick förlorade.

Fattigstugor och kronohospital

Efter reformationen föll ansvaret för sjuk- och fattigvård på socknarna, men det skulle ännu ta lång tid innan omsorgsfrågorna prioriterades. I synnerhet fattigvården var svårt eftersatt. Under 1500-talet etablerades ett antal kronohospital som med hjälp av statliga bidrag erbjöd sjukvård. Danviks hospital i Stockholm och Vadstena hospital i Östergötland var mot slutet av seklet de två största.

De första lasaretten i mer modern mening var Nosocomium i Uppsala och Serafimerlasarettet i Stockholm. Under slutet av 1700-talet öppnades fler lasarett i övriga landet och dessa **ersatte ofta de gamla hospitalen**. I en förteckning från 1783 fanns i riket ca 300 personer som lovligen befattade sig med läkarekonstens utövning. Av dessa var ca 140 Medici, 150 Chirurgi och 6 badare.
Fram till mitten av 1700-talet bedrevs den mesta praktiska sjukvården av kirurger, fältskärer, bardskärare, barberare och badare. Dessa var ofta självlärda utan formell utbildning eller behörighet och ägnade sig åt utvärtes åkommor som bölder, benbrott och åderlåtning. Trots att det ännu inte fanns möjligheter till bedövning kunde man göra en del snabba ingrepp som t. ex. starrstickning.

För att förbättra tillsynen av landets sjukvård började **provinsialläkardistrikt** inrättas i landet i slutet av 1600-talet. Denna process gick inte fort och kring år 1740 fanns i hela landet endast 12 provinsialläkare. I den första instruktionen poängterades provinsialläkarens övergripande ansvar för sjukvård och hälsovård som övervakande av skyddskoppsympningen och barnmorskornas verksamhet. Det var också provinsialläkaren som skulle förrätta apoteksvisitationer och mönstring av beväringsmanskapet samt utföra de medico-legala förrättningarna. 1759 fick Bohuslän sin första provinsialläkare som var stationerad i Uddevalla. 1795 fick man ytterligare en, nu med placering i Strömstad.

De äldsta universiteten med medicinsk fakultet fanns i Uppsala, Åbo och Lund. Uppsala universitet hade från sitt grundande 1477 tillstånd att bedriva medicinsk undervisning men den första professuren tillsattes först 1613. Därefter följde Åbo och Lund, 1640 och 1666. Den blivande läkaren fick först avlägga studentexamen vid universitet och efter studentexamen följde en obligatorisk teologisk examen. Det blev en lång studietid som ofta avrundades med en resa till olika europeiska universitet.

Barberare, badare, fältskärer och kirurger

Detta var olika namn för personer som ofta sysslade med samma verksamhet. Den första kända skråordningen i Sverige är från 1496 då bardskärarna fick eget ämbete. En bardskärare utförde skäggrakning och hårskärning men utövade också sårläkekonsten: behandlade sår och vrickningar samt skar bölder, åderlät och drog ut tänder. Till sitt varumärke använde bardskäraren ofta ett kirurgiskt instrument.

Kirurgerna och fältskärerna var ofta praktiskt utbildade med erfarenheter från krig. I krigstider kunde badare och barberare tas ut till fältskärer eller en soldat kunde kommenderas till tjänstgöring hos en fältskär på krigsskådeplatsen och med ökande erfarenhet arbeta självständigt. Att i fredstid leva på enbart rakning och klippning var i allmänhet omöjligt. Därför behövde fältskären och även barberarmästaren kombinera denna verksamhet med andra tjänster. Fältskärstugor fanns endast i städerna, men många av innehavarna reste tidvis omkring på landsbygden.

Jordegummor och barnmorskor

Äldre benämningar på barnmorskor har varit hjälpgummor, jordgummor och jordemödrar och kvinnor har i alla tider hjälpt varandra vid födandet. Kyrka och stat ville ha kontroll över barnmorskorna, bland annat för att kunna hålla räkning på antalet barn. Den första kyrkoordningen för jordgummor kom därför på 1500-talet. Jordgummorna fick rätt att förrätta nöddop, men skulle också rapportera alla nyfödda. De skulle försöka få barnaföderskorna att berätta vem som var barnafader.

Sjuksköterskor

År 1851 startades den första sjuksköterskeutbildningen på Ersta diakoni i Stockholm. Föreståndarinnan, Maria Cederschiöld, hade innan dess utbildat sig till sjuksköterska och diakonissa i Kaiserswerth i Tyskland. Tidigare hade de kvinnliga sjukvaktarna haft låg status men nu startades snabbt flera läroanstalter för sjuksköterskor i hela landet, ofta inspirerade av Florence Nightingales hygieniska principer. Detta nya yrke fick förstås stor betydelse för sjukvårdens fortsatta utveckling under 1800-talet

Det tidigast omnämnda exemplet i det medeltida Sverige är hospitalet i Skänninge. 1280 bekräftar Magnus Ladulås hospitalets rättigheter i form av ett fattigtionde som hans farfar Magnus Minnisköld givit hospitalet redan omkring 1208. Det har bekräftats i olika omgångar, bland annat av Birger Jarl.

Redan innan 1278 får Stockholm ett spetälskehospital. Det blir dock inte långlivat. 1286 byter ärkebiskopen bort hospitalets tomt till kung Magnus Ladulås, och verksamheten läggs på is. Härefter förs troligen Stockholms spetälska till hospitalet i Enköping. Omkring 1420 uppförs ett nytt hospital i Stockholm, den sk. Örjansgården.

Stadens borgmästare och råd skulle varje år utse två föreståndare för Helgeandshuset. Dessa ansvarade för att ekonomin sköttes. Räkenskapsåret tog sin början vid S:ta Valborg (1 maj), när ett år passerat skulle inkomster och utgifter redovisas. Om husets verksamhet gick med förlust skulle den täckas genom kollekt i stadens kyrkor. Rådet och borgmästaren ansvarade dock inte för ledningen av själva hospitalsverksamheten. Till detta utsågs istället en syssloman, som enligt ordningen förväntades vara en ”god, trogen man…” som ”där alltid, afton och morgon, 3
tillstädes är”. Man skulle även välja bagare, bryggare, kockar med flera ”som besvurne äro till att leva och dö i hospitalet”. I helgeandshuset skulle även en klerk finnas, som både predikade i husets kapell alla helgdagar och skulle ”lära och förmana” de fattiga och gamla i sjukstugan åtminstone två dagar i veckan

Även andra, mindre kända institutioner, har sysslat med vård av sjuka och åldringar. Som exempel kan nämnas att i Stockholm finns kring 1400-talets slut förutom spetälskehospitalet S:t Örjan och Helgeandshuset ytterligare tre mer anonyma sjukstugor. En var belägen vid Munkbron, en på Gråmunkeholmen och en ”östantill” . Dessutom fanns Själagården, där de som hade råd kunde köpa sig bostad samt ”mat och öl till döddagar”. Den sistnämnda var dock ingen fattigstuga, utan tog betalt för samtliga tjänster. Vården av spetälska verkar dock förbehållet hospitalen, vilket kan förklara varför de allra flesta medeltida städer haft ett spetälskehospital i sin närhet, men inte alltid ett helgeandshus. Dock förekommer, bland annat i fallet S:t Örjansgården i Stockholm, att hospitalen inrymmer ett ålderdomshem. Dessa ligger troligen inte i samma byggnad, men väl på samma gård

Arboga hospital 1345 omnämns hospitalet i Arboga första gången. Dess läge indikeras ännu in på 1900talet av gården Hospitalet (nuvarande Marieborg), belägen 2,5 km nordöst om staden vid infartsvägen från Köping. Det grundas troligen mellan 1318-45 och upphör troligen 1531.

Arboga Helgeandshus 1462 nämns Helgeandsgården första gången. Utan vidare källhänvisningar placerar Ljung det till östra delen av kvarteret Helge And, beläget mitt i staden vid stora torget.

Enköpings hospital. Hospitalet omnämns första gången 1278 i domprostens i Uppsala testamente (Gustafsson 1979:13). Ärkebiskopen (även han i Uppsala) låter sedan, omkring 1280, lägga ned hospitalen i Stockholm och Sigtuna, och överföra deras tillgångar till Enköpingshospitalet.

Gamla Lödöse hospital Stadens hospital nämns för första gången 1286, i samband med en testamentarisk gåva. Hospitalets storlek, godsinnehav och antalet patienter är okänt. Hospitalet har med största sannolikhet varit beläget vid Spetalsbergets fot, ca 300 m utanför den medeltida staden. Här har hospitalets kyrka (S:t Jörgen) påträffats. 1529 flyttas hospitalet till Nya Lödöse efter ett påbud av Gustav Vasa.

Jönköping Helgeandshus 1445 nämns att pengar doneras till helgeandshusets uppförande, och först 1466 nämns att byggnaden är uppförd. Detta gör Jönköpings Helgeandshus till ett av de sista som uppförs i Sverige under medeltiden.
1529 sammanslås Helgeandshuset med stadens franciskanerkloster varpå verksamheten flyttas till klostrets byggnader, och 1549 flyttas verksamheten igen. Därefter benämns institutionen ”Jönköpings hospital” .
Helgeandshuset anses ha legat ungefär vid nuvarande korsningen Trädgårdsgatan/Västra Storgatan

Medeltida sjukvård

Kalmar Helgeandshus 1336 omnämns Helgeandshuset för första gången. Anläggningen var belägen utanför Västerport bland kålgårdarna, i nuvarande kvarteret Häggen vid Södra vägen. Det har inte varit avsett för leprasjuka. Efter reformationen omvandlades det dock till allmän sjukstuga och kallades hospital.
Helgeandshuset i Kalmar är det enda kända i Sverige som aktivt placerats utanför staden. Enligt densamme skall Helgeandshuset ändå inte ha använts till vård av spetälska. Dessa skall under tidig medeltid ha vårdats vid hospitalet på Öland, och omkring 1290 förflyttats till Kronobäck.
Kronobäcks hospital 1292 omtalas Kronobäck, beläget strax söder om Mönsterås, för första gången. Det är då troligen endast ett härbärge och kapell för resande. Senast 1341 inleds själva hospitalsverksamheten. Detta skulle kunna sättas i samband med att hospitalet på Öland upphör någon gång i början av 1300-talet, kanske flyttas då vården av spetälska i östra Småland från Öland till Kronobäck.

Linköpings Helgeandshus 1342 omnämns för första gången helgeandshuset i Linköping. Efter 1546 års stadsbrand upplåter Gustav Vasa helgeandsgårdens gamla kapell som tillfällig rådstuga, då den gamla förstörts i branden. Kapellet står kvar ända till stadsbranden år 1700, då det fullständigt raseras.
Helgeandshusets läge är känt. Det skall ha legat i kvarteret Epåletten, i korsningen Bokbindaregatan och Torggatan.

Nyköpings Helgeandshus I ett brev utställt under Erik av Pommerns regeringstid (1394-1439) omtalas ett Helgeandshus som nyligen upprättats i Nyköping.
Mycket mer än detta är tyvärr inte känt. Detta gäller både dess läge och när verksamheten upphörde. 1611 uppges att hospitalet i Nyköping skall ha brunnit. Först 1655 finns ett hospital utplacerat på stadskartan, i nuvarande kvarteret Sjukvårdaren, beläget i stadens norra del.

Sigtuna hospital 1278 omnämns hospitalet för första gången, tillsammans med ärkestiftets övriga hospital; Enköping och Stockholm. Man kan anta att hospitalet grundats åtminstone ett antal år tidigare, för redan 1280 låter ärkebiskopen i Uppsala lägga ned både Sigtuna och Stockholms hospital, varpå deras tillgångar överförs till Enköping

Skara hospital. Hospitalet omnämns för första gången 1281 i biskop Brynolf Algotssons stadga. Därefter hörs inget nämnvärt om hospitalet förrän 1539 då det får övertaga franciskanerkonventets lösöre.
Inget Helgeandshus förefaller ha funnits i staden. 1318 omtalas dock ett hospital ”för de sjuka prästerna i Skara stift”. Sigsjö anser att detta inte kan röra sig om samma hospital som omnämns i biskopens stadga (vilket skulle förefalla ologiskt, då denna institution troligen var ett spetälskehospital, utan att det kunde vara tal om ett Helgeandshus.

Skänninge hospital. Hospitalet nämns första gången som verksamt 1208, då Magnus Minnisköld ger det rätt till ett fattigtionde. Detta gör det till Sveriges tidigast kända hospital. Det var beläget vid ån nordost om staden, utanför själva stadsområdet.

Skänninge helgeandshus 1331 nämns helgeandshuset i Skänninge för första gången. Det uppges då vara nybyggt, och erhåller en betesmark som tidigare tillhört ”stadens allmänning i öster”

Strängnäs hospital 1328 omtalas hospitalet för första gången. Läget för denna byggnad är okänt, men 1382 skänker Bo Jonsson en gård i stadens västra del till hospitalet. Den kallas hädanefter Spetalsgården. 1384 utfärdas ett avlatsbrev där hospitalet säges vara mycket fattigt.
Ett **S:t Görans kapell** nämns första gången 1390. 1455 är dock ett nytt S:t Görans-kapell under uppbyggnad i stadens västra del.
Hospitalets läge är känt. Området motsvarar ungefär nuvarande kvarteren S:t Göran, Västertull och Lagmannen, i stadens västra del. Det lades inte ned förrän 1782.

Söderköpings hospital. Hospitalet i Söderköping omtalas för första gången 1277 i ett bekräftelsebrev från biskop Henrik i Linköping. Här bekräftas en donation som skett under hans föregångare, biskop Lars tid 1237-58.
Hospitalet var beläget vid nuvarande Drothems prästgård, belägen ca två km väster om den medeltida staden. Arkeologiska undersökningar har gjorts, huvudsakligen 1949-50. Anläggningen är fyrsidig, och de olika byggnaderna har varit grupperade längst en gråstensmur. 1531 beslutar Gustav Vasa att hospitalet skall slås ihop med stadens Helgeandshus.

Söderköpings Helgeandshus. Helgeandshuset nämns första gången 1330. Dock kan det ha tillkommit redan mellan 1318 och -28, troligen genom en donation av Ingrid Svantepolksdotter och hennes son. Hedqvist anser att det bör ha grundats 1329, då i samband med ett testamente av Tord Bonde.
Gården Bosgård i stadens sydvästra utkant var starkt förknippad med Helgeandshuset.

Uppsala Helgeandshus Domprosten Andreas And anses vara den förste kända personen att stifta ett helgeandshus i Sverige, även om Stockholms helgeandshus troligen uppförts i princip samtidigt. Detta då stiftaren av Visby Helgeandshus inte är känd. I början av 1290-talet vann han stormannen Magnus Johansson (Ängel)

Vadstena Helgeandshus 1401 nämns helgeandshuset för första gången, då påven Bonifacius IX låter meddela att hundra dagars syndaförlåtelse tillfaller dem som lämnar bidrag till ”hospitale pauperum in Watzstenio”, och 1426 stiftades ett själakapell i Helgeandshuset. Helgeandshuset var beläget mitt i Vadstena, i nuvarande kvarteret Helgeandsgården intill Storgatan, mellan Helgeandsgatan och Nygatan.

Viborg hospital 1475 nämns hospitalet för första gången. I ett brev anmodar påve Sixtus IV ärkebiskopen i Uppsala att stadfästa hospitalet i Viborg, vilket ståthållaren Erik Axelsson Tott låtit uppföra strax utanför stadens murar. Det klargörs dock inte hur länge hospitalet funnits innan påvens brev.

Visby Helgeandshus Visby Helgeandshus nämns för första gången i ett testamente från 1299. Dock kan det troligen ha varit verksamt betydligt tidigare. I bestämmelser rörandes s.k. helgeandsbössor, vilka under andra halvan av 1200-talet hängt i de gotländska handelsgårdarna i Novgorod, uppges att helgeandshuset varit gemensamt att nyttja för staden och landsbygden.

Helgeandshuset var, och är, beläget inuti själva staden, innanför stadsmurarna, och har bestått av en kyrka med ett flertal tillbyggnader.

Västerås hospital 1385 omnämns hospitalet första gången. Då talas om ”herr Jöns i Spitalen”, måhända kan det röra sig om hospitalets föreståndare? Denna källa är daterad 40 år efter Helgeandshusets första omnämnande, vilket är anmärkningsvärt. Självklart behöver inte detta tyda på att hospitalet grundats efter Helgeandshuset, men det ger en viss indikation. Hospitalets placering tros ha varit vid nuvarande korsningen Skolgatan-Västra Kyrkogatan.

Växjö hospital 1318 omnämns hospitalet för första gången, i ett testamentsbrev från de bägge hertigarna Erik och Valdemar. Det var beläget i Helgaskog, Helgö, vilket är ca 5 km norr om staden.
1545 nämns att hospitalet har flyttats in till staden, troligen till samma tomt som det gamla Helgeandshuset.

Växjö Helgeandshus 1318, i samma testamentsbrev där hospitalet i Helgaskog norr om Växjö nämns (se ovan) erhåller Växjö helgeandshus 20 mark penningar.
Helgeandshuset läge är inte känt, men troligen låg det sydost om domkyrkan, där hospitalet senare var beläget.

Åbo hospital 1335 omnämns S:t Görans hospital i Åbo för första gången, då det mottager en testamenterad jordegendom. Genom åren får hospitalet sedan flera betydande testamentsdonationer från privatpersoner.
Hospitalet nämns i tiondelängderna ända fram till 1614, och först 1624 befaller Gustav II Adolf att verksamheten skall flyttas till Själö.

Åbo Helgeandshus 1396 nämns Helgeandshuset för första gången i de skriftliga källorna. Då beviljar biskopen i Åbo i samarbete med ärkebiskopen i Uppsala 40 dagars avlat för dem som vissa utvalda dagar besökte Helgeandshusets gudstjänster. Under åren nämns även ett flertal donationer till Helgeandshuset.
Helgeandshuset har varit beläget mellan nuvarande Brahegatan, Västra Strandgatan och Aningaisgatan.

Ölands hospital. Hospitalet på Öland är det vi har minst kännedom om. Det omnämns första gången 1268 (även om det troligen existerat något tidigare) och får anses ha upphört senast 1304. Dess läge är okänt.

Under medeltiden började barberare, vid sidan av sin egentliga verksamhet, även utöva kirurgi och denna verksamhet fick snart ordnade former med bildandet av egna skrån och formell utbildning. Det började i södra Europa, men redan omkring 1500 fanns i Norden etablerade skrån med de vanliga graderna lärling, gesäll och mästare för vilka formella prov avlades. Det fanns ett behov hos befolkningen av dessa tjänster och antalet medicinskt utbildade läkare var mycket litet. Speciellt under de många krigen på 1500–1800-talen blev efterfrågan på kirurgi (amputationer, böldskärning etcetera) särskilt stor.

En kvinna föder i en stol. Ur boken Der Swangern frawen vnd hebamme(n) roszgarte(n) av Eucharius Rösslin, 1515

Förr kallades i Sverige den som bistod vid förlossningar oftast jordemor eller jordegumma. På danska och norska är ordet för barnmorska fortfarande jordemoder respektive jordmor. På tyska är benämningen hebamme, vilket betyder 'den som lyfter' barnet från jorden.

Ordet jordemor kan höra samman med det fornnordiska jod, som betyder barn, avkomma. Det kan även härstamma från sedvänjan att det var hon som lyfte barnet "från jorden" för att överlämna det till fader

Johannes badas av två kvinnor. I bakgrunden Elisabeth i himmelsäng, bakom denna två kvinnor, den ena med tallrik, den andra med sked. Lucas Cranach, 1518.

Det första kända reglementet för "jordgummor" i Sverige var från 1557. De första böckerna i ämnet skrivna av kvinnor kom först på 1600-talet och var inte kända av de svenska jordemödrarna på landsbygden.

Sveriges mest kända jordemor, tyskan Catarina Wentin, förlöste drottning Ulrika Eleonora när Karl XII föddes 1682.

Brännskador, buksmärtor eller en bruten arm. Långt före sin tid läkarna i faraonernas Egypten kunde bota nästan alla åkommor. De var vida berömda för sina kunskaper som hade sin grund i mumierna och skriftspråket och i magi.
De kunde dra ut en hjärna genom näsan inför en balsamering av ett lik.
På 400 talet före Kristus nämner grekiska skrifter även specialistläkare som ögonläkare.
Egyptiernas omfattande kunskaper om sjukdomar och skador förstärktes ytterligare av att många läkare specialiserade sig på särskilda sjukdomar i stället för att arbeta brett. ”Varje läkare behandlar bara en enda sjukdom.

Landet är fullt av läkare, vissa behandlar ögonen, andra tänderna, några bukens innehåll och andra inre sjukdomar”, skriver den grekiske historikern Herodotos.

I Egypten fanns en specialistläkare vid namn Ir-en-akhty och som är känd från en inskription i Giza. Han levde omkring år 2100 f.Kr. och var expert på ögonsjukdomar, men behandlade även mag- och tarmåkommor och kanske urinvägsbesvär.

För sina stora kunskaper inom lavemang och sjukdomar i ändtarmen fick Ir-en-akhty titeln ”neru phuyt”, som bokstavligt översatt betyder ”anusherde”.

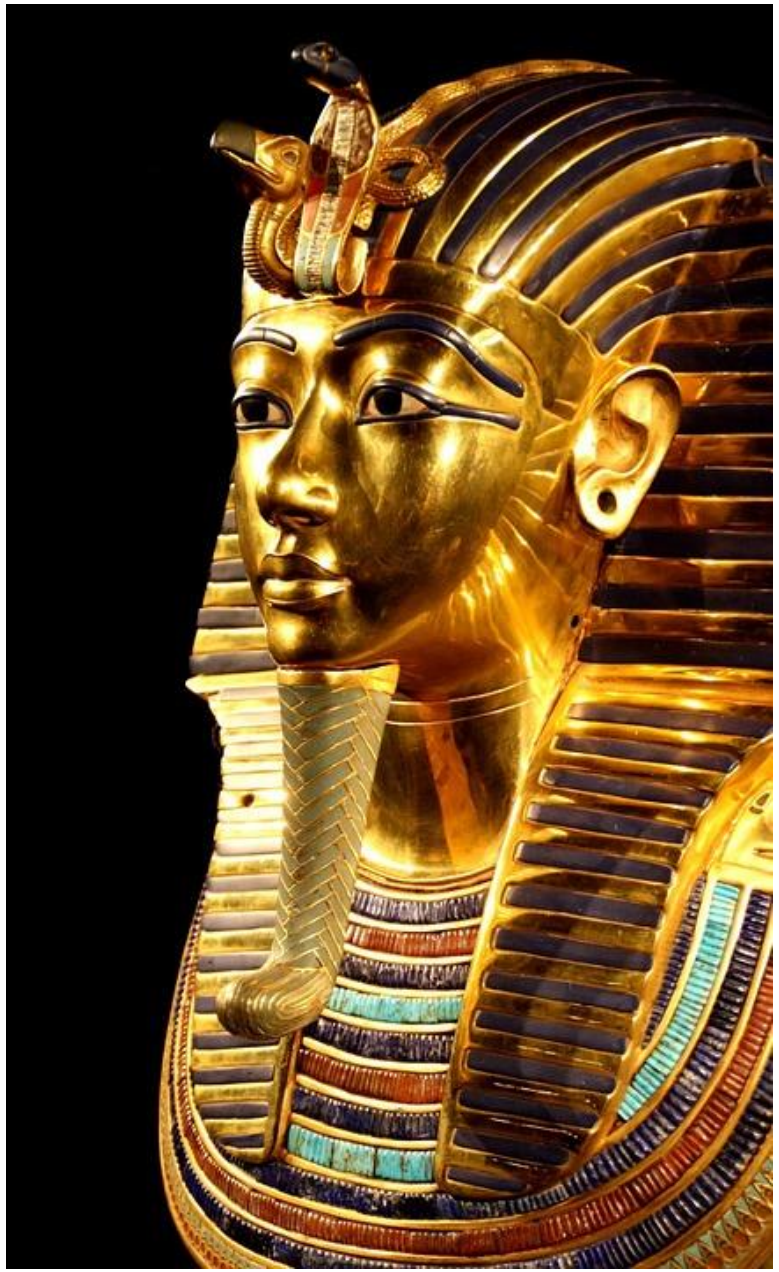

Sjukhus ruiner från Hippokrates tid

cirka 460 f.Kr.-370 f.Kr.
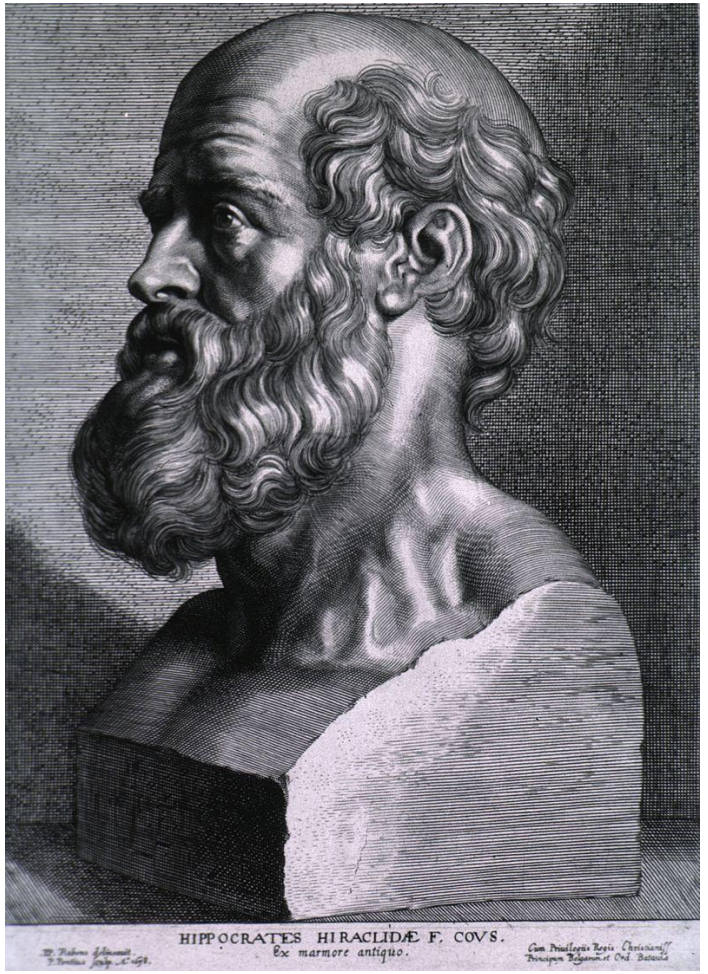
Några km söder om Kos stad finns ruinerna av ett dåtida sjukhus.
Asklepion var tillägnat läkekonstens gud Asklepios, han som skänkte bot och tillfrisknande till dåtidens sjuklingar. Asklepios kännetecken var en stav omslingrad av en orm. Ni känner säkert igen den, staven är idag symbol för läkekonst och medicinsk vetenskap. Det sägs att Asklepion är det äldsta "sjukhuset" i Grekland, det finns till och med de som säger att det är det **äldsta sjukhuset i hela världen.**